

GAUSOS ĮVARDIJIMAS SKAIČIŲ PAVADINIM AIS LIETUVIŲ, HINDI IR URDU KALBOSE

Rasa Ranjan

Vilniaus universiteto Orientalistikos centras

Šio straipsnio tyrimo objektas yra skaičių pavadinimai, įvardijantys gausą trijose genetiniu, kultūriniu, istoriniu, geografiniu bei religiniu požiūriu labai nutolusiose viena nuo kitos indoeuropiečių kalbose – lietuvių, hindi ir urdu. Taikant gretinamąjį-aprašomąjį metodą analizuojami minėtų kalbų frazeologiniai junginiai, patarlės ir priežodžiai, kuriuose skaitvardžiais nusakoma gausybės, daugybės, begalybės samprata. Ypač daug dėmesio skiriama vieno ar kito skaičiaus pavadinimo sukeliama asociacijų analizei pasitelkus psichologinius ir loginius-semantinius gretinimo kriterijus. Aptariama skaičiavimo sistemų, religinės simbolikos (katalikybės, hinduizmo ir islamo), gyvenimiškos patirties įtaka metaforinių reikšmių prigimčiai.

Mūsų darbus kartais įkvepia menkutės, iš pirmo žvilgsnio nelabai reikšmingos detalės. Vienas iš tokių mažyčių postūmių gilintis į šią – gausos įvardijimo skaičių pavadinimais – temą buvo atitiktis lietuvių kalbos žodžiui *devynbalsė* (lakštingala) paieškos hindi ir urdu kalbose. Paaiškėjo, kad lakštingala vadinama *hazār-dāstān* – „tūkstantis pasakojimų“ [6, 1055]. Nors skaitvardis *devyni* turi atitikmenį hindi ir urdu kalbose – *nau*, tačiau indai¹ daug balsų turintį paukštį apibūdina pasitelkdami daug didesnio skaičiaus – *tūkstančio* – pavadinimą. Šio darbo autorei parūpo pasidomėti plačiau, kokiais skaitvardžiais trijose genetiniu, kultūriniu, istoriniu, geografiniu bei religiniu² požiūriu labai nutolusiose viena nuo kitos indoeuropiečių kalbose – lietuvių, hindi ir urdu – įvardijama gausos, daugybės samprata.

Analizės objektas yra skaitvardžiai, kuriais įvardijama gausa pirmiau minėtų kalbų frazeologiniuose junginiuose, patarlėse, priežodžiuose ir pasakose, kadangi tautosakoje ryškiausiai atsispindi žmonių mąstymas. Įvairių kultūrų atstovai tą patį skaičių suvokia savaip. Tai visų pirma priklauso nuo objektyvių veiksnių – kalboje vartojamų skaitmenų sistemų, matavimo vienetų. „Lietuvių, kaip ir kitų indoeuropiečių kalbų, skaitvardžiai sudaryti pagal decimalinę sistemą, kurios pagrindą sudaro skaitvardžiai nuo vieno iki dešimties. Visi jie paveldėti iš indoeuropiečių prokalbės ir gerai atspindi tų kalbų giminingumą“ [1, 531]. Hindi ir urdu kalbose taip pat naudojami dešimtaine sistema pagrįsti ilgio, svorio ir kitokie matavimo vienetai,

¹ Tauta, vienijanti daugybės religijų ir kultūrinių tradicijų atstovus bei siejanti savo kilmę su Indija.

² Hindi ir urdu kalbos turi daug leksinių ir gramatinių bendrybių. Hindi kalbą ir devanagari raštą vartoja hinduistai, urdu kalbą ir arabų rašto modifikaciją – musulmonai.

tačiau įprasta yra ir dvyliktainė bei dvidešimtainė sistema, pavyzdžiui: 12 vienetų = 1 *darjan*; 20 vienetų = 1 *korī* [9, 719]. Kai kurie didesnių skaičių pavadinimai neturi atitikmenų lietuvių kalboje, pavyzdžiui: *lākh* – „šimtas tūkstančių“, *karor* – „dešimt milijonų“, *kharab* – „šimtas milijardų“ ir kt. [11, 142]. Įvairių kalbančiųjų santykį su žodžiu arba juo žymimu dalyku, taip pat ir įvairias asociacijas gali sukelti tam tikri subjektyvūs veiksniai – žmonių mąstymo ypatumai ir pasaulėvaizdis, vertybių sistema, religinė simbolika, gyvenamosios aplinkos tradicijos, kultūra. Pavyzdžiui, skaičius 40 vienodai vadinamas hindi ir urdu kalbose – *cālīs*, tačiau hinduistai jam neteikia ypatingos reikšmės. Musulmonai šį skaičių laiko labai svarbiu, nes pagal Koraną per 40 dienų pranašas Mohammadas iš Mekos nukeliavo į Madiną, 40 dienų trunka gedulas ir kt. Galbūt dėl šios priežasties skaitvardis *cālīs* urdu kalboje asocijuojasi su neapibrėžta daugybe: *Harām cālīs ghar lekar dūbtā hai* – „nevykėlis ne tik pats kenčia, bet ir kitiems nelaimės neša, pzd. nesantuokinis vaikas kartu su savimi keturiasdešimt namų paskindina“ [12, 367]. Dauguma tyrinėtojų [16, 380; 17, 116, 119] kultūrinį žodžio reikšmės komponentą linkę laikyti konotacinio komponento dalimi. Konotaciją jie supranta labai plačiai: tai ne vien kalbančiųjų požiūris į žodį arba juo žymimą dalyką, bet taip pat įvairios to žodžio sukeliamos asociacijos, atsiradusios vartojant tą žodį ilgą laiką šnekančiųjų kolektyve. Laikantis nuostatos, kad „žodžiai yra ne kas kita, kaip kultūros ypatumų simboliai“ [18, 91], pagrindinis dėmesys šiame darbe sutelkiamas į ekstralingvistinius gausą žyminčių skaitvardžių gretinimo kriterijus – psichologinius (skaitvardžiais reiškiamų psichinių vaizdinių bendrumą) ir loginius-semantinius (skaitvardžiais reiškiamų sąvokų bendrumą). Pavyzdžiui, pasitelkus ekstralingvistinius kriterijus galima gretinti lietuvių kalbos frazeologizmą *trejos devynerios* [2, 749] su hindi / urdu kalbų frazeologizmu *arab-kharab* – „milijardas-šimtas milijardų“ [6, 54]. Nors skaičių pavadinimų leksinės reikšmės minėtuose pavyzdžiuose nesutampa, juose atsispindi bendra sąvoka – daugybė, begalybė. Pateikti dokumentiškai tikslų konkrečiose epochose ir kalbų arealuose įrėmintą tiriamo reiškinio vaizdą labai sunku, todėl galima tikėtis užčiuopti tik pačius bendriausius gausos sampratos išraiškos skaičiais kilmės ir kitimo dėsnius. Autoriui tenka ribotis prielaidomis, spręsti iš analogijų. Tačiau toks tyrimas turėtų padėti praplėsti turimas ilgaamžės kultūrų konvergencijos žinias, išsiaiškinti, kokios įtakos veikė labai nutolusių viena nuo kitos indoeuropiečių tautų sąmonę.

Skaitvardis *septyni* – gausos pradžia daugelyje kalbų. Pavyzdžiui, hin. *Sāt samudrpār kā* – „esantis labai toli, pzd. esantis už septynių jūrų“ [5, 1145]; *Sāt kī nāk kaṭnā* – „daugybei asmenų užtraukti gėdą, pzd. septyniems nosis nupjauti“³; hin. / urd. *Sāt pardō mē rakhnā* – „labai kruopščiai slėpti, pzd. laikyti už septynių užuolaidų“ [6, 1003]. Šiuose frazeologizmuose esantis skaičiaus pavadinimas turi vieną reikšmę – „daug“. Patarlėse ir priežodžiuose skaitvardžiu *septyni* sustiprinamas lyginimas gretinant vieną ir daug: lie. *Septyni vyrai vieną gaidį pjaun* [3, 182]; *Septyni vieno nelaukia* [13, 322]; hin. *Sāt māmā kā bhānjā bhūkhā hī bhūkhā*

³ Senovės Indijoje neištikimoms žmonoms už bausmę būdavo nupjaunama nosis.

pukāre – „daug asmenų nesugeba pasirūpinti vienu, pzd. septynių dėdžių sūnėnas verkia iš al-kio“ [12, 356]. Lietuvių pasakose su skaičiaus 7 pavadinimu sudaromi net nauji matavimo vienetai: „[...] *apsiavė septynmyliais batais*[...]“ [4, 193], t. y. batais, kuriais įmanoma nužengti labai didelį žingsnį – septynias mylias.

Daugelis etnolingvistų ir psichologų vieno ar kito skaitvardžio populiarumą kalboje sieja visų pirma su religinio pasaulėvaizdžio tiesomis ir jų suformuotais simboliais. Bažnyčia visada siejo skaičių 7 su gausybe: septyni arkangelai, septyni sakramentai, septyni Marijos džiaugsmas ir kančios, septynios savaitės (nuo Velykų iki Sekminių) ir kt. Skaičius 7 figūruoja ir hinduizmo filosofijoje, kosmologijoje bei ritualuose. Tai atsispindi sanskrito kalboje⁴ vartojamuose terminuose: septynių pasaulių sąvoka (skr. *saptaloka*), septynių žemę juosiančių vandenynų sąvoka (skr. *saptasamudrānta*), septyni žmogaus kūną sudarantys elementai (skr. *saptadāhtu*), septyni ratai, einami aplink šventąją ugnį vestuvių ceremonijos metu (skr. *sap-tpadī*) ir kt.

Skaitvardis **devyni** lietuvių kalbos patarlėse bei priežodžiuose dažnesnis negu pirmiau aptartasis. Pavyzdžiui, *Devintas vanduo nuo kieseliaus* [13, 506]; *Ilgą kaip devynios pėnyčios* [7, 486]; *Apsižiūrėjo marti į devintus metus, kad šuva be uodegos* [13, 336]; *Devynias nagines iš nugaros rėžia*; *Devyni amatai žmogaus nevalgydina, tik į bėdas klampina* [14, 92]. Įdomu pažymėti, kad kartais skaitvardis *septyni* pakeičiamas skaitvardžiu *devyni*: lie. *Septyni vyrai vieną gaidį pjauna* [3, 182] = *Devyni vyrai vieną gaidį pjauna* [14, 92]; *Septyni vieno nelaukia* [13, 322] = *Devyni vieno nelaukia* [14, 92]. Peršasi išvada, kad minėtų skaičių pavadinimais lietuvių kalboje reiškiamą apytikriai vienodos daugybės sampratą. Hindi ir urdu kalbose taip pat ryški skaitvardžių *septyni* ir *devyni* paralelė: hin./urd. *Sāt sau cūhe khāke billī hajj ko calī* [12, 356] = *Nau sau cūhe kāhke billī hajj ko calī* [12, 298] – „veidmainingai rodyti nekaltumą, pzd. suėdusi septynis šimtus pelių katė iškeliavo aplankyti šventųjų vietų = suėdusi devynis šimtus pelių katė iškeliavo aplankyti šventųjų vietų“. Laikantis prielaidos, kad skaičiai 700 ir 900 yra sudaromi aritmetiniu veiksmu: 7 x 100 ir 9 x 100, galima teigti, kad pirmiau minėtose patarlėse pagrindinį gausos išraiškos vaidmenį atlieka skaičių 7 ir 9 pavadinimai. Hindi ir urdu kalbose apstu pavyzdžių, kuriuose žodžiu *devyni* sustiprinamas lyginimas gretinant vieną ir daug: hin. *Ek suhgani nau laūde* – „viena nuotaka – daug jaunikių, pzd. viena nuotaka – devyni jaunikai“; urd. *Ek murgī nau jagah halāl nahī hotī* – „tas pats darbas negali būti atliekamas daugelyje vietų vienu metu, pzd. vienu metu višta devyniose vietose nepjaunama“ [12, 235]. Tačiau lietuviškame frazeologizme liet. *trejos devynerios* įvardijama ne tik daugybė, bet ir begalybė [2, 749].

Katalikiškoje simbolikoje skaičius 9 geriausiai žinomas kaip kosminis angelų skaičius. Minimi devyni angelų chorai, o bažnytiniame mene angelai dažnai skirstomi po tris triadas. Manoma, kad hinduistams skaičius 9 asocijuojasi su gausa dėl daugelio religinių, filosofinių ir

⁴ Sanskritas yra religinė hinduistų kalba.

kosmologinių sąvokų: devyni deivės Durgos pavidalai (skr. *navadurgā*), devynios naktys, skirtos deivei Durgai pagerbti (skr. *navarātra*), devynios planetos (skr. *navagraha*), devynios angos žmogaus kūne (skr. *navadvāra*) ir kt. Tačiau visiškai tikėtina, kad savotiškų asociacijų gali atsirasti ir dėl gamtos dėsnių, kuriais remiantis žmonių psichikoje susiformavo skaičių 7 ir 9 sukeliamų vaizdinių bendrumas, pavyzdžiui, vaisius motinos iščiose visiškai susiformuoja per 7 mėnesius, o gimsta po 9 mėnesių.

Skaitvardžio **dešimt** vertinimas kyla visų pirma iš skaičiavimo dešimčia pirštų. Lietuvių kalbos patarlėse ir priežodžiuose jis padeda išreikšti vieno išskirtinumą iš daugybės: lie. *Vienas buvo, už dešimt pritriukšmavo* [3, 244]; *Už vieną muštą dešimt nemuštų duoda* [3, 213]; *Vienam tėvui yra lengviau dešimt vaikų išmaitinti ne kad dešimčiai vaikų – vieną tėvą* [10, 12]; *Bėgančiam vienas kelias, o vejančiam dešimt* [13, 283]; *Dešimts vanagų vištą peša* [14, 91]. Dešimties Dievo įsakymų samprata katalikybėje taip pat galėjo turėti įtakos minėto skaitvardžio metaforinei reikšmei „daug“ lietuvių kalboje. Hinduizme skaičius 10 yra nepaprastai svarbus: dešimt dievo Višnaus avatarų (skr. *daśavatāra*), dešimtrankė deivė Durga (skr. *daśabhujā*), dešimtgaltis demonas Ravana (skr. *daśasiras*) ir kt. Reikšmė „daug“ atsispindi hindi / urdu kalbų frazeologizmuose ir patarlėse: hin. *Das tarah kā* – „įvairus, gausus, pzd. dešimties rūšių“ [5, 544]; *Das admī* – „daug žmonių, pzd. dešimt žmonių“ [6, 484]; *Ek ka-ho das suno* – „sakyk žodį – išgirsk daug, pzd. sakyk žodį – išgirsk dešimt (žodžių)“ [12, 233].

Skaitvardis **dvylika** lietuvių kalboje turi sinonimą *tuzinas*, o hindi / urdu kalbose – *darjan*. Manoma, kad kito pavadinimo atsiradimą veikė dvyliktainės skaičiavimo sistemos egzistavimas daugelyje Europos šalių ir Indijoje. Nors skaičiui 12 tenka svarbi vieta ne tik skaičiavimo sistemose, bet ir religijose (hinduizmo mitologija mini dvylikarankes būtybes (skr. *dvaśabhujā*), katalikiškoje tradicijoje žinoma 12 Jėzaus mokinių), tautosakoje jis retai kada asocijuojasi su daugybe. Hindi / urdu kalbų patarlėse ir posakiuose minėto skaičiaus pavadinimu įvardijamas dažniausiai tik ilgas laiko tarpas: *Bārah baras bād kūre ke bhī din phirte* – „laiminga diena ateina visiems net ir po ilgo laiko, pzd. po dvylikos metų ir šiukšlei ateina diena“, [12, 314]; *Bārah baras kāth mē rahe caltī dafā pāo se gaye* – „visą gyvenimą būti įpratusiu prie ko nors ir nesugebėti prisitaikyti prie permainų, pzd. dvylika metų nešiojo klumpes, tik nusiavė – nusidaužė kojas“ [12, 314]. Lietuvių pasakose minima būtybė, turinti daug galvų – *dvylikagalvis* [19, 971], taip pat žinoma sesuo, turinti „*dvylika brolių juodvarniais lakstančių*“ [8, 108], tačiau patarlėse, priežodžiuose bei frazeologizmuose skaičiaus 12 pavadinimo nepavyko aptikti.

Skaitvardis **šimtas** – bene populiariausias daugybę žymintis žodis. Dešimtainėje sistemoje 100 yra mažesnių mato vienetų suma, pavyzdžiui, metras turi 100 centimetrų. Žmogaus gyvenime 100 metų yra labai daug, nes retas tokį amžių nugyvena. Šis skaičius daug kartų minimas Biblijoje, pavyzdžiui, Jėzus palaimino Izaoką, nuėmusį šimteriopą javų derlių. Hinduizmo dievų ir mitologinių būtybių išvaizdos aprašymas dažnai siejamas su minėtu skaitvardžiu: šimtaliežuvis Šiva (skr. *śatajihva*), šimtagaltis demonas (skr. *śatamūrdhan*) ir kt. Kaip ne-

apibrėžtas gausybės skaičius 100 vartojamas pareiškiant, jog lie. *Prisirinko gyvas šimtas žmonių* [2, 671], vulgariai sakant lie. *Kad tave šimtas (velnių) rautų* [20, 819], daugelyje patarlių: lie. *Šimtas uodų kumelę papjauna* [14, 274]; *Šimtu arė, šimtu akėjo, vieno pūro nepasėjo* [15, 137] ir kt. Neapibrėžtą gausybę, visumą, vieno ir daugybės gretinimą skaitvardis *šimtas* žymi ir hindi / urdu kalbose: *Sau jān se* – „iš visos sielos, pzd. šimtu sielų“ [5, 1822]; *Sau hāth kā kalejā honā* – „būti kilniaširdžiu, pzd. širdžiai būti su šimtu rankų“; *Sau ghare pānī paṛnā* – „būti labai sutrikusiu, pzd. pildyti šimtą ąsočių vandens“ [6, 1043]; *Ek boṭī sau kutte* – „vienas kaulas – daug šunų, pzd. vienas kaulas – šimtas šunų“ [12, 235] ir kt.

Žodžiai, žymintys didelius skaičius. Tūkstančio ar tūkstančių, milijono ar milijonų, milijardo ar milijardų ir begalybės ryšio vaizdinys gali būti aiškinamas interpretuojant šiuos skaičius kaip visa ką aprėpiančius, „nesuskaičiuojamus“. Lietuvių kalbos žodyne galima rasti nemažai žodžių, sudarytų minėtų skaitvardžių pagrindu: *tūkstantdarbis* – kas dirba labai daug darbų, *tūkstantinis* – susidedantis, sudėtas, sudarytas iš didelio kiekio [21, 1079], *milijonierius* – daug pinigų turintis savininkas, *milijardas* – didelė daugybė ko [22, 191], tačiau patarlėse, priežodžiuose ar frazeologizmuose šių žodžių aptikti neteko. Tai reiškia, kad lietuvių kalboje nuo seno nebuvo tradicijos įvardyti daugybę labai dideliais skaičiais. Hinduistų kosmologija ir mitologija pagrįsta dideliais skaičiais, pavyzdžiui, dievas Indra turi 1000 akių (skr. *daśaśatanayana*), dievas Krišna turėjo 16 000 žmonių, viena Brahmos diena (skr. *kalpa*) trunka 4 294 080 000 metų ir kt. Galbūt todėl hindi / urdu kalbų patarlės, priežodžiai ir frazeologizmai turtingi labai didelius skaičius įvardijančių žodžių, kurie reiškia nesuskaičiuojamą daugybę: *Hazār jān se* – „iš visos sielos, pzd. tūkstančiu sielų“; *Hazār raṅg badalnā* – „būti nepastoviu, pzd. tūkstantį spalvų pakeisti“ [6, 1055]; *Lākh ṭake kī bāt* – „neįkainojama pastaba, pzd. šimto tūkstančio rupijų vertės žodis“; *Lākh man kā honā* – „būti nepaprastai svarbiu asmeniu, pzd. turėti šimtą tūkstančių sielų“ [6, 890]; *Karoṛmukh* – „tuščias melagis, pzd. turintis dešimt milijonų veidų“ [6, 174]; *Arab-kharab* – „nesuskaitoma daugybė, pzd. milijardas-šimtas milijardų“ [6, 54] ir kt.

Nuosekliai lietuvių, hindi ir urdu kalbose pasikartojantys skaitvardžiais reiškiami psichiniai vaizdiniai ir neretu atveju sutampančios metaforinės reikšmės nenuginčijamai rodo, kad didelė gausą įvardijančių skaičių pavadinimų dalis yra genetinių ryšių saistomos bendrybės. Tačiau išsiskiria specifiniai minties reikšimo būdai. Indams, kitaip negu lietuviams, gausa asocijuojasi su daug didesniais skaičiais. Susisteminant pastebėjimus bei išryškėjusius dėsnin-gumus bandoma nustatyti pagrindinius skaitvardžių, turinčių reikšmes „daug“, „daugybė“, „begalybė“, santykiavimo bruožus pirmiau minėtų kalbų tautosakoje. Toliau pateikiama siūlomų atitikmenų lentelė.

<i>Lietuvių kalba</i>	<i>Atitikmenys hindi / urdu kalbose</i>	<i>Vertimas</i>
septyni / devyni	<i>sāt / nau</i>	septyni / devyni
dešimt	<i>arab-kharab⁵</i>	milijardas-šimtas milijardų
dvylika	<i>das</i>	dešimt
šimtas	<i>bārah</i>	dvylika
	<i>sau</i>	šimtas
	<i>hazār</i>	tūkstantis
	<i>lākh</i>	šimtas tūkstančių
	<i>karor</i>	dešimt milijonų
	<i>arab-kharab</i>	milijardas-šimtas milijardų

Darbe pabandyta išsiaiškinti daugelio gausą žyminčių skaitvardžių metaforinių reikšmių kilmės loginį-semantinį pagrindą remiantis religine pasaulėžiūra ir kultūrine specifika. Tokio pobūdžio analizė leido nustatyti priežastis, lemiančias gausos įvardijimą hindi ir urdu kalbose daug didesniais skaitvardžiais negu lietuvių kalboje. Tai patvirtina spėjimą, kad į lietuvių kalbą didelių skaičių pavadinimai pateko daug vėliau. Autorė tikisi, kad šis darbas gali būti naudingas mokantis hindi ir urdu kalbų, verčiant, tyrinėjant kultūrinį žodžio reikšmės komponentą.

LITERATŪRA

1. 1962: *Lietuvių enciklopedija*, t. 27, Vilnius.
2. 2001: *Frazeologijos žodynas*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
3. 2001: Sasnauskas, P., *Lietuvių patarlės ir priežodžiai*, Vilnius: Vaga.
4. 1980: *Gulbė karaliaus pati*. Lietuvių liaudies pasakos, Vilnius: Vaga.
5. Бескровный, В. М., 1959: *Хинди-русский словарь*, Москва.
6. 1997: *The Oxford Hindi-English Dictionary*, Ed. by R. S. McGregor, Oxford, Delhi: Oxford University Press.
7. 2000: *Lietuvių patarlės ir priežodžiai*, I t., Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas.
8. 1989: *Lietuviškos pasakos*, Vilnius: Vyturis.
9. 2000: *Bhargava's concise dictionary of Hindi language*, Varanasi: Bhargava Bhushan Press.
10. 1994: *Ir apie miltus, ir apie tiltus*. Patarlės ir priežodžiai, Vilnius.
11. Камтапрасад, Гуру, 1957: *Грамматика хинди*, ч. I, Москва.
12. 1998: *Пословицы и поговорки северной Индии*, Санкт-Петербург: Петербургское Востоковедение.
13. 1987: Grigas, K., *Patarlių paralelės*, Vilnius: Vaga.
14. 1999: Lipinskaitė, V., *Po savo stogu visaip patogu*, Vilnius: Žuvėdra.
15. 1958: Mingirdas, J., *Smulkioji tautosaka*, Los Angeles: Bonnie Press.
16. 1980: Влахов, С., Флорин, С., *Непереводимое в переводе*, Москва.
17. 1969: Комлев, Н. Г., *Компоненты содержательной структуры слова*, Москва.

⁵ Frazeologizmo lie. *trejos devynerios* atitikmuo.

18. 1964: Nida, E. A., „Linguistics and Ethnology in Translation Problems“, *Language and Culture in Society*. Ed. D. Hymes, London.
19. 1969: *Lietuvių kalbos žodynas*, t. II, Vilnius: Mintis.
20. 1986: *Lietuvių kalbos žodynas*, t. V, Vilnius: Mokslas.
21. 1995: *Lietuvių kalbos žodynas*, t. XVI, Vilnius: Mintis.
22. 1970: *Lietuvių kalbos žodynas*, t. VIII, Vilnius: Mintis.
23. 1994: *Sanskrit-English dictionary*, New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers.

NUMERALS EXPRESSING ABUNDANCE IN LITHUANIAN, HINDI AND URDU LANGUAGES

Rasa Ranjan

S u m m a r y

The object of research in this article is the names of numerals expressing abundance in the three Indo-European languages – Lithuanian, Hindi and Urdu – which are very far from one another in the genetic, cultural, historical, geographical and religious perspective. The contrastive-descriptive method is applied to the analysis of the phraseological compounds, proverbs and sayings of the languages mentioned above, where the conception of abundance, plenitude and infinity is outlined by numerals. Especially big attention is paid to the analysis of the associations evoked by the name of one or another number making use of the psychological and logical-semantic contrastive criteria. The influence of counting systems, religious symbolism (Catholicism, Hinduism and Islam), and true-life experience on the nature of metaphorical meanings is being discussed.

Įteikta 2003 m. gruodžio 7 d.